

od hvalečega sonemišljenika ali od razburjenega nasprotnika, potem bi ne moglo škodovati, če govoriš z njim. Tako pa ni vredno besede. In kar se bralcev tiče, jih vendar nekoliko prenizko ceniš. Naše dolgotrajne javne pravde so razen marsikatere nesreče prinesle tudi veliko korist: danes že vsakdo ve, da se je treba orientirati v svetu in se odločiti na desno ali levo. To vsakdo ve, voli in odloči se pa, kakor mu velewa srce, na lastno odgovornost. Nikogar ne sodim, ker bi ne hotel sam biti sojen, pravim le, da se vsakdo odloči na lastno odgovornost.

»Kaj se je moralo ves čas na tihem goditi v krščanski Evropi, da je naenkrat nastalo tako gorje, kakor bi krščanstva nikoli ne bilo na svetu? Ali je Kristus res še gospodar duš? Ali je krščanstvo več kot državna vera? Kje je ta usodna napaka, kje je krivda? Saj vendar ni nikakor nespametno, kar verujem, in je gotovo dobro. Kako naj si torej razložim, kar vidim?« — Tako mi pišeš in še mnogo drugega. Tudi jaz sem si že izpraševal vest in sem videl, kako mi krščanstvo lepo dogmatično živi v glavi, srce pa o njem le malo vé. Ali je pri Tebi drugače, prijatelj? O, naj pride tisti vihar, naj nas ogenj razbeli in prežge, naj nas njegov žar razkuži, naj nas trpljenje očisti!

Prokletstvo in peklenske moči kličeš na človeka, ki je kriv vsega tega. Jaz sem kriv in moj brat in Ti in Tvoj prijatelj! Ne išči krivca; preveč nas je!

To je vseh nas bolečina, prijateljica moja. Vsi čakamo človeka, da bi čutil Duha, ki veje med nami, da bi videl živega Boga, ki je v naših srcih. O Verni, pridi, da nam poveš, kaj nam je na srcu, da zapoješ, kaj v božji ljubezni trpimo! Podnevu ga iščem, prijatelja svojega, in ga ne morem najti in ponoči kličem: Vi oblaki ga rositate ali zemlja naj ga dá! Pa ga ne morem priklicati.

Polni strahu gledate v našo bodočnost in pravite: »Zdaj je konec mukotrpnega življenja.« Velika noč je in jaz ne morem drugače, kakor da sem optimist. Slišal sem zelo modrega človeka, ki je dvomljivcu rekel: Kaj se bojiš, malovernik? Kaj da bo z nami? Samo to, kar bomo sami hoteli! To bomo imeli, kar zaslužimo. Taki bomo, kakršni smo. Ni res, da se na bojnem polju odločuje življenje individua, narodov in svetovna zgodovina. Ravno narobe: v srcu individua se odločujejo bitke, življenje narodov in svetovna zgodovina. Ti si narod in svetovna zgodovina!
Izidor Cankar.

Črne pike.

Izmed vseh problemov poznajo literati samo še seksualnega. In še pri obdelavi tega se nismo povzpeli od dražljajev ženskih nogavic do srcá, iz gostilniške kvante do nespodobne šale in od mešetarske robotosti do gladkosti Bocacciovega stila. Ali naj se še na papirju poznajo sledovi slovenskih škornjev?

Če bi vprašali otroka, kaj je laž, bi nam morda odgovoril takole: »Laž je jedilno orodje, s katerim se lahko rani, zato ga otroci ne smejo prijematí v roke, če vidita oče ali mati. Starši pa ga smejo rabiti. In bolj ko je kdo velik in pameten, bolj ga sme vzeti v roko. Najbolj velik in najbolj pameten pa še najbolj.«

Klical sem Boga: »Veliki Bog, grozni Bog, usmiljeni Bog! Ali ne vidiš tega?« On se je smehljajal velikim smehom čez horizont in rdečica krvi je ožarjala njegov smeh: »Vidim te, le tvoje oči so slepe...!«

France Bevk.